

NYHEDSBREV NR.2 - 2005 - ÅRGANG 3

Indhold

Museer køber
piber og bokser s. 2

Mænd dominerer
kunstmuseerne s. 3

Støtte til børn
og industriarv s. 6

Børn får deres
 eget kommuneatlas s. 7

Nyt fra
Historiens Dag s. 8

KULTURARVSSTYRELSENS NYHEDSBREV

SLOTSHOLMSGADE 1
1216 KØBENHAVN K
TLF 72 26 51 00

REDAKTION:
KENNETH BO JØRGENSEN
kbj@kuas.dk
TLF 72 26 51 15

Hvor vigtig er kulturarven for os?

Hvad betyder den faste kulturarv for danskerne? Hvor stor betydning har vores fælles fortid, når vi vælger bolig eller ferie? Lægger vi mærke til kulturarven i vores dagligdag? Sætter vi pris på den?

Det er nogle af de spørgsmål, som Kulturarvsstyrelsen og Fonden Realdania sætter fokus på i Agenda Kulturarv.

Baggrunden er den kommende kommunale strukturreform. Både Kulturarvsstyrelsen og Realdania håber, at kommunerne vil kunne bruge undersøgelsens resultater til at vide mere om den fysiske kulturarvs betydning for borgerne, så de kan tage den med i det politiske arbejde og i planlægningen, på linje med f.eks. erhverv, turisme og infrastruktur. Undersøgelsen vil blive fulgt op af debatoplæg og en række regionale seminarer.

Agenda Kulturarv sætter en landsdækkende undersøgelse om danskernes holdninger til kulturarv i gang, men den skal både belyse danskernes forhold til kulturarv og styrke debatten om, hvorfor det er vigtigt at bevare vores fælles fortid, både lokalt og nationalt.

Agenda Kulturarv afgrænser sig til den

”faste” kulturarv. Det vil sige bevaringsværdige eller fredede bygninger, fortidsminder og de kulturmiljøer, der knytter sig til fysiske spor, som mennesket har efterladt sig.

Kulturminister Brian Mikkelsen:

”Kulturarv har en meget stor betydning for danskerne. Vi vælger jo ikke kun feriested efter, om der er et badeland eller en forlystelsespark, men også om der er en interessant ruin, et slot eller historisk bymiljø. Og jeg tror, at danskerne også i deres hverdag sætter pris på, hvad de har i deres nærhed af fredede huse, gravhøje og kulturlandskaber. Tilsvarende undersøgelser i England og Sverige har vist, at den faste kulturarv har en enorm betydning for borgerne. Jeg tror, det samme vil vise sig i Danmark.”

Hans Peter Svendler, direktør i Fonden Realdania: ”Vi ønsker at gøre kommunale politikere opmærksomme på den positive værdi, befolkningen og erhvervslivet tillægger den faste kulturarv”, siger ”Fremtidig sikring af kulturarven fordrer en bevidst politisk satsning på at bevare både den bevaringsværdige bygningsarv og de sammenhængende kulturmiljøer. Hvis den faste kulturarv bevidst prioriteres, kan den bidrage til vækst og udvikling i de enkelte kommuner.”

Museerne på indkøb: Blichers pibe og unge boksere

Kulturarvsstyrelsen har uddelt 1.059.000 kr. fra den såkaldte erhvervelsessum, der skal støtte museerne i deres langsigtede planlægning af erhvervelser.

Erhvervelsessummen uddeles to gange om året. Kulturarvsstyrelsen beslutter, hvem der skal have støtte efter indstillinger fra de faglige råd. Museerne kan kun søge om støtte til køb af genstande, ikke til at få fuldført opgaver, f.eks. konserveringer. Følgende genstande blev købt med støtte fra Kulturarvsstyrelsen i denne omgang:

Statens Museum for Kunst

William Louis Sørensen: Black & White (100.000 kr.)

Et installationsværk (1978-82) med maleri og objekter i variable dimensioner. Kunstneren udforsker en ny værkopfattelse, hvor værkets autonomi punkteres. Filosofiske udsagn, politiske kommentarer, selvopfundne ord, objekter med tilsyneladende funktionel betydning og sammenklappelige skulpturer udgør bestanddelene i det uhøjtidelige værk. William Louis Sørensen har en del papirarbejder i museets kobberstiksamling, men er ellers ikke repræsenteret på museet, hvilket man længe har ønsket at råde bod på.

Køge Skitsesamling

Ole Schwalbe: Forarbejder (35.000 kr.)
Der er tale om forarbejder til ni af kunstnerens udsmykninger i Danmark, bl.a.: Holstebro Bibliotek og Rådhus, færgerne Prinsesse Margrethe og Prins Joachim, HTs kunstbusser og Nørreport Station. Det er alle udsmykninger, der er skabt med stringent præcision og klar forståelse for det specifikke sted.

Odense Bys Museer/Fyns Kunstmuseum

Thorbjørn Lausten: "Nuet - De Polare Rum" (100.000 kr.)

De 37 store tegninger/akvareller med tilhørende skitser og noter er udført i 1993-96. Skitserne visualiserer naturfænomener målt eller observeret elektro-

nisk på forskellige lokaliteter i Grønland over tid. En kunstnerisk parafrase over de virkelighedsbilleder, den moderne videnskab præsenterer os for. Værket vil styrke museets samling af konkret og konstruktiv kunst.

Museet for Fotokunst

Nicolai Howalt: Foto af unge boksere (32.000 kr.)

Dobbeltportrætter af drenge før og efter en boksekamp. Dobbeltportrætterne i serien Boxer beskriver glimt af overgangsfasen mellem dreng og mand, hvor det kræves at kunne stå alene for første gang. Museet køber fem udvalgte dobbeltportrætter fra serien.

Herning Kunstmuseum

Jannis Kounellis: Uden titel (375.000 kr.)
Internationalt værk af italiensk kunstner, der som motiv vælger en ikonisk genstand - rosen - (La Rosa Bianca, 1969). Kunstnerens intention er en renselse af maleriet for at skabe en ny begyndelse, hvor al mening fjernes. Blomsten er ikke malet, men består af et stykke linned, påsyet et lærred. Værket er en opfordring til på ny at anskue en ting, rosen, som er belastet af mytologi, historie og ikke mindst af uendelige lag af repræsentation.

Holstebro Kunstmuseum

Albert Mertz: 25 kugler (47.000 kr.)
Værket "25 kugler" fra 1966 vil være en væsentlig styrkelse af museets repræsentation af Albert Mertz (1920-90). Maleriet viser 25 kugler, som han malede i Paris. Der er tydelig inspiration fra Josef Albers og Victor Vasarely i værkets kinetiske virkninger i de svævende, interagerende kugler. Kunstneren har med vilje valgt "grimme" farver for at undgå, at billedet skulle blive bedømt med en traditionel koloristisk målestok.

Blicheregnens Museum

Pibe (20.000 kr.)

Der findes kun ganske få ting, der knytter sig til forfatteren Steen Steensen Blichers tid som præst i Thorning fra 1819-25. Den velbevarede langpibe af meget høj

kvalitet har han selv ejet. For på bagsiden står der: "Tidligere Eiet af St. Steensen Blikker", og der er i piben indlagt et helt stamtræ. Den afspejler hans store jagtinteresse. På hovedet, der er udskåret af hjortetak, finder man billedskærerarbejde af jagtscene, mens låget af sølv er forsynet med opsats i form af hjort. Piben er 31 cm lang, og selve hovedet inkl. hjort er 18 cm højt. Den er fremstillet i Bayern i første del af 1800-tallet.

Silkeborg Kunstmuseum

Per Kirkeby: Del af Trækvogn 13 (100.000 kr.)

Gennembrudsværk i kunstnerens produktion, der blev til som et planlagt samlet bidrag til Kunstnernes Efterårsudstilling udført sammen med Paul Gernes og Peter Louis-Jensen. Værket, der ikke blev accepteret af censuren, er malet efter en Grønlandsekspedition og udtrykker kontrasten mellem landskabets farver i de øde egne og genkomsten til byen.

ARoS Aarhus Kunstmuseum

Paul Gernes: Schweizerflag (250.000 kr.)

Værket fra 1976 består af 79 masonitplader, der er bemalet med kors i forskellige farvekombinationer. Det er skabt til en udstilling i Schweiz. Værket viser kunstnerens arbejde med den serielle gentagelse af et motiv og den systematiske gennearbejdning af et par på forhånd opstillede variationsmuligheder. Hensigten var at afpersonalisere kunsten, hvor kunstnerens signatur ikke var i fokus, men erstattet af tilsynekomsten af selve idéen bag værket.

Mænd dominerer på kunstmuseerne

De danske kunstmuseers samlinger er domineret af mænd. Selv når man kun ser på kønsfordelingen af nulevende kunstnere på kunstmuseerne, er skævvridningen stor: 80 pct. af værkerne er skabt af mænd. Alligevel er der tegn på, at udviklingen vender, og at der også kommer ligestilling i kunsten.

Det viser en redegørelse fra Kulturarvsstyrelsen, der har undersøgt syv danske kunstmuseers indkøb igennem de seneste 20 år. Specielt har man belyst forholdet mellem mandlige og kvindelige kunstnere samt kunstnerens alder, da værkerne blev købt. Redegørelsen blev sat i gang af kulturminister Brian Mikkelsen sidste år på baggrund af et spørgsmål fra folketingsmedlem Mette Frederiksen (S).

Redegørelsen bygger på oplysninger fra syv ud af 22 kunstmuseer, der har moderne kunst som ansvarsområde, og den omhandler i alt 14.630 værker. Af disse

værker er 83,8 pct. skabt af mænd. 75,4 pct. af de indkøbte værker er skabt af kunstnere, der var i live på indkøbstidspunktet. I den kategori bliver kvinderne mere synlige. I 95 pct. af de tilfælde, hvor et museum har købt et kunstværk af en kvindelig kunstner, var kunstneren i live på indkøbstidspunktet. Det viser, at kunstmuseerne er blevet mere opmærksomme på kvinderne inden for samtidskunsten.

Redegørelsen viser også, at kvinderne generelt er ældre, når de første gang får købt værker af museerne, typisk midt i 30'erne, mens mænd generelt er midt i 20'erne.

Kulturminister Brian Mikkelsen udtaler: "Det er en del af vores historie, at mænd med talent kunne bruge det til at blive professionelle kunstnere, mens kvinder med talent ikke havde de samme muligheder. Men det vil blive en del af vores

historie, at der kom ligestilling også på dette område. Ikke fordi staten befalede sine museer at købe kvinde-kunst. Men fordi kvindelige kunstnere viste sig at være fuldt ud på højde med de mandlige, da de fik samme udviklingsmuligheder. Redegørelsen dokumenterer, at vi er på rette vej. Potentialet for kvindelige kunstnere i fremtiden vokser i takt med det stigende antal kvindelige elever på kunstakademierne.

Man skal desuden bemærke, at kunstmuseerne med det store indkøb af nulevende kunstnere viser, at de dokumenterer samtidskunsten og dermed kunstens aktuelle udtryk, sådan som de skal."

De syv undersøgte kunstmuseer er: Louisiana, Statens Museum for Kunst, Nordjyllands Kunstmuseum, Esbjerg Kunstmuseum, Aarhus Kunstmuseum (ARoS), Vestsjællands Kunstmuseum og Arken.

"Redegørelse for indkøbspolitikken 1983-2003 på syv danske kunstmuseer", februar 2005 kan downloads fra Kulturarvsstyrelsens hjemmeside: www.kuas.dk.(PDF-format)

Strømmen Station fredes

Strømmen Station er nu indstillet til fredning. Stationen ligger umiddelbart syd for Gudenåens udløb i Randers Havn på den for længst nedlagte jernbanestrækning, som forbandt Randers med Djursland. Den er fra 1905 og tegnet i tidens nationalromantiske stil af Heinrich Wenck, som var arkitekt, senere overarkitekt, ved DSB. Fredningsforslaget omfatter selve den monumentale stationsbygning, et pakhus i tilknytning hertil samt perronen.

Selv om det er ca. 30 år siden, stationen tjente sit oprindelige formål, fremstår den stadig som et flot og velbevaret eksempel på dansk stationsbyggeri fra jernbanens storhedstid. Den høje arkitektoniske kvalitet kommer til udtryk i valget af gedigne, overvejende danske, byggematerialer og i en række fine håndværksmæssige detaljer. I den gamle ankomsthal er der stadig ventesal, billetsalg og rejsegodsbetjening. Hallen står

endnu, som om den sidste rejsende lige er gået ud ad døren.

På 1. sal, hvor stationsforstanderen havde sin lejlighed, er alt velbevaret, dog med undtagelse af et nyt køkken og et nyt badeværelse, som passer mindre godt ind i den oprindelige arkitektur.

Kulturhistorisk set er Strømmen Station et vigtigt vidnesbyrd om den udvikling i infrastrukturen, der fandt sted omkring forrige århundredskifte. Anlæggelsen af de store jernbanestrækninger og de mange små landbaner var nemlig helt afgørende for landets industrielle udvikling. I forbindelse med Strømmen Station er det vigtigt, at stationsbygning, pakhus og perron bevares som et samlet kompleks, der kan være med til fastholde historien om jernbanens storhedstid.

I Danmark er der indtil videre fredet 38 stationer, og heraf har arkitekt Heinrich

Wenck medvirket ved byggeriet af de 15. Hans kendteste værk er Københavns Hovedbanegård, som også er blandt de fredede stationer.

Det Særlige Bygningssyn behandlede forslaget om at frede Strømmen Station på sit februarmøde, og Bygningssynet er enigt med Kulturarvsstyrelsen med hensyn til stationens arkitektoniske og kulturhistoriske værdi. Dog ser man gerne, at inventaret i det nye køkken og bad på 1. sal samt i et nyt køkken i stueplan på et tidspunkt udskiftes, så det kommer til at passe bedre til resten af husets interiører. Desuden mener Bygningssynet, at pakhusets ydre bør retableres, hvilket bl.a. indebærer genskabelse af døre, porte og vinduer.

Fredningsforslaget er i offentlig høring indtil den 10. juni 2005.

Konkurrence om kulturarven

Som optakt til Historiens Dag søndag 22. maj har Kulturarvsstyrelsen udskrevet en konkurrence, hvor børn og unge får mulighed for at indsende deres bud på, hvilken betydning kulturarven har, og hvad der betyder noget særligt for dem. Der er præmier til de bedste besvarelser inden for tre alderskategorier. De indkomne besvarelser bliver bedømt af en komité med bl.a. Lars-Henrik Olsen, forfatteren bag børnebogsserien om Erik Menneskesøn, og Sebastian Klein, også kendt som Naturpatruljens Doktor Pjuskebusk.

I konkurrencen kan børn og unge formulere i tekst og billede, hvad de synes har størst betydning for dem. Man kan deltage i konkurrencen både klassevis og individuelt.

I samarbejde med undervisningsportalen www.emu.dk har Kulturarvsstyrelsen udarbejdet et materiale, der tematiserer kulturarvsbegrebet. Det skal styrke børn og unges bevidsthed om, at der er ting – bygninger, fortidsminder, genstande – som det er værd at passe på, og som betyder noget for, hvem vi er. Kulturarv skal i den sammenhæng forstås meget bredt – ikke kun som noget, der hører en fjern fortid til.

For børn i 0.-3. klasse består opgaven i at tegne og fortælle om den ting i hjemmet, som har den største betydning for dem. Denne idé udfoldes yderligere på de følgende klassetrin, 4.-6. klasse, hvor børnene mere uddybende skal fortælle om den udvalgte tings historie og betydning. For de unge består opgaven i at tegne deres eget personlige danmarksbillede gennem et musikstykke, en person, en begivenhed og et bygningsværk, som den unge synes er særlig betydningsfuld.

Der er præmier til de bedste besvarelser inden for tre alderskategorier. 1. præmien er et digitalkamera, 2. præmien en MP3-afspiller, og 3. præmien er gavekort til biografbilletter.

Seks mio. kroner til at digitalisere museer

Fra Kulturministeriets særlige digitaliseringspulje har 25 museer fået bevilget i alt 3,4 mio. kr. til indscanning af over 500.000 ældre registreringskort. Næppe et projekt, der umiddelbart vil begejstre den almindelige museumsgæst, men et vigtigt skridt hen imod et nationalt overblik over museernes samlinger.

Det er første gang, Kulturministeriet uddeler digitaliseringsmidler fra denne pulje. Kulturarvsstyrelsen, som administrerer puljen, har fået i alt 67 ansøgninger til et samlet beløb på lidt over 18 mio. kr. Knap halvdelen af ansøgningerne, nemlig 32, er blevet imødekommet. I alt er der uddelt 6 mio. kr. i denne ansøgningsrunde.

Formålet med puljen er ikke at give støtte til digitale formidlingsprojekter. Midlerne er derimod en håndsrækning til museerne, så de kan komme videre med den digitale registrering af deres samlinger.

Så godt som alle museer ligger inde med hånd- eller maskinskrevne protokoller

og registreringskort fra årtiers indsamlingsarbejde. Dette materiale skal gøres elektronisk tilgængeligt, hvis Kulturarvsstyrelsens centrale registre, Museernes Samlinger og Kunst Indeks Danmark, skal kunne give det landsdækkende overblik, som både museumsfolk og politikere ønsker.

For at få del i digitaliseringsmidlerne skulle de ansøgende museer dokumentere, at deres projekt ville "bidrage til museets repræsentation i de centrale kulturarvsregistre". I 25 tilfælde sker det gennem såkaldt OCR-scanning af papir-registreringskort – en metode, som har vist sig særdeles velegnet til formålet (OCR = Optical Character Recognition).

Derudover er der bl.a. givet tilskud til, at enkelte museer kan få deres sags- og genstandsoplysninger indtastet af et professionelt indtastningsbureau, til registrering og digitalfotografering af kunstværker og til oplæring af personale.

Senere i år vil museerne igen kunne søge om støtte til digitaliseringsprojekter.

Ny facade på moderne hus

Et af de fineste eksempler på et modernistisk hus i Danmark har nu fået restaureret sin betonfacade mod gaden, og altaner og altankasser er blevet repareret.

Det er etageejendommen på H.C. Ørsteds Vej 54, Frederiksberg, der blev opført i 1939 af Edvard Thomsen og Christen Ostenfeld. Huset blev fredet i 1996.

Kulturarvsstyrelsen har støttet den omfattende restaurering med 700.000 kr. Facaden havde alvorlige skader i betonen, der krævede istandsættelse. Bygningen er præget af de mange store glassten i facaden, og det var derfor vigtigt at retablere dem, så der ikke skete nogen ændringer i facadens arkitektoniske udtryk. Derfor måtte man have glasstenene specialfrem-

stillet i Sverige.

Ved sandblæsning af bygningen viste det sig derefter, at altanerne nærmest var ved at falde fra hinanden. Derfor kom restaureringen også til at omfatte altaner og altankasser foruden gavlf og det karakteristiske trappetårn bag bygningen.

Perrontag renoveret

Passagerer, der benytter Hellerup Station nord for København, kan nu glæde sig over, at de flotte trappehuse og det særegne perrontag er blevet restaureret og istandsat. Det er sket i et tæt samarbejde mellem DSB og Kulturarvsstyrelsen.

Dele af de bølgede plader, som trappehusene er bygget op med, var rustet væk. Derefter måtte man specialfremstille nye plader med den samme bølgehøjde og -bredde. Og de nye farver, som trappehusene har fået, er skabt efter en nærmere farveundersøgelse, så de tager udgangspunkt i de oprindelige farver.

Hellerup Stations perrontag ved spor 2/3 blev opført i ca. 1910, men de øvrige trappehuse over nedgangene til perrontunnelen på Hellerup Station er opført ca. 1895-1900. Tag og trappehuse blev fredet i 2000.

Fredning er løs i Laksegade

En boligkarré nær Nikolaj Kirke i det indre København står nu til at få ophævet sin fredning, fordi der næsten ikke er noget tilbage af de oprindelige 1700-tals huse.

Karréen består af syv sammenbyggede huse i firkanten mellem Laksegade, Nikolajgade, Dybensegade og Bremerholm. De blev oprindeligt opført i klassicistisk stil efter Københavns brand i 1795, men en hårdhændet sanering i 1930'erne og en stor istandsættelse i 1970-71 har betydet, at det kun er facaderne mod tre af gaderne, der i dag er bevaret. Mod den trafikerede gade Bremerholm er facaden rekonstrueret på grundlag af ældre fotografier efter at være blevet trukket flere meter tilbage.

I Nikolajgade og Bremerholm vidner to indgangsdøre endnu om de oprindelige huse, men ellers er der intet tilbage. Alle vinduer er udskiftet til termovinduer, og i Laksegade fører en moderne glasport ind til den fælles gård med ny brostensbelægning, cykelramper og nye indgangspartier til de seks opgange i ejendommen.

Indvendigt står lejligheder og trappeopgange, som de blev indrettet i 1970-71, uden spor af ældre gulvbrædder, døre, stuk eller paneler. Etageadskillelser og trapper er skiftet ud med beton, og der er installeret glaselevatorer.

I 1959 blev en del af karréen fredet, og i 1976 resten, begge gange i den "milde" klasse B, som afskaffedes i 1980.

Det Særlige Bygningssyn har på sit møde den 10. februar behandlet sagen og udtaler bl.a., at man ikke finder, "at etageejendommen ud fra en aktuel, samlet vurdering har de kulturhistoriske eller arkitektoniske værdier, der kan begrunde en opretholdelse af den eksisterende fredning."

Forslaget om at ophæve fredningen vil være i offentlig høring frem til den 8. juni 2005.

Storm afdækkede sensation

Den voldsomme storm efter nytår førte ikke kun ødelæggelser med sig. På Limfjordsøen Fur kunne museumsleder Bo Pagh Schultz konstatere, at elementernes rasen havde afdækket en geologisk sensation! Efter et skred i klinterne på den nordlige del af øen var der blotlagt en 55 mio. år gammel grænse mellem to perioder, Palæocen og Eocæn.

Det geologiske fund på Fur gemmer formentlig en nøgle til de første 300.000 år af pattedyrenes udviklingshistorie og er dermed af international interesse. Kulturarvsstyrelsen har bevilget 73.000 kr. af den såkaldte hastesum, så Fur Museum kan indlede sine undersøgelser.

Geologi på computer

Statens Naturhistoriske Museum i København fået tilsagn om 300.000 kr. til udvikling af et geologisk klassifikationssystem, som kan løfte naturhistoriske museers samlinger ind i den digitale tidsalder.

De danske museer har ca. 8 mio. geologiske genstande, dvs. mineraler, bjergarter og fossiler. Langt de fleste af dem befinder sig på Geologisk Museum, Fur Museum, Midtsønderjyllands Museum, Morslands Historiske Museum og Østsjællands Museum. Behovet for elektronisk registrering er nu så påtrængende, at man er gået sammen om et fælles projekt under ledelse af Geologisk Museum, der er en afdeling af Statens Naturhistoriske Museum.

Et fælles klassifikationssystem, som er baseret på internationale og nationale standarder, er første skridt hen imod et egentligt databasesystem for de geologiske samlinger i Danmark.

Projektgruppen bag det fælles klassifikationssystem venter at kunne offentliggøre et resultat af sit arbejde på internettet i løbet af 2005.

Støtte til børn og industri

Der bliver digitale børne-bykort, netdetektiver og rollespil. Alt sammen skal udvikles, så børn og unge kan lære mere om den lokale kulturarv, som museerne formidler. Desuden vil endnu mere af industrisamfundets kulturarv nu blive præsenteret på nye og spændende måder, f.eks. interaktivt og på internettet.

Det bliver konsekvensen af den første uddelelse af formidlingspuljen på 6 mio. kr., som kulturminister Brian Mikkelsen har godkendt efter indstilling fra Kulturarvsstyrelsen. Der kom 22 ansøgninger om i alt 10.197.554 kr. 13 projekter er blevet tilgodeset med i alt 5.234.000 kr. På forhånd havde Kulturarvsstyrelsen meldt ud, at visse projekter ville blive prioriteret højest. Nærliggende projekter, der sigtede på ny formidling af industrisamfundet og til børn og unge. Desuden ville man lægge vægt på, at der var tale om kvalitet i international målestok, og at der skulle tænkes i formidling gennem internettet.

Industrisamfundets kulturarv

De største støttebeløb er givet til projekter inden for Kulturarvsstyrelsens satsningsområde: Industrisamfundets kulturarv.

Danmarks Mediemuseum

Ny udstilling skal formidle de grafiske fags industrihistorie i Danmark ca. 1850-1990. Specielt skal der lægges vægt på ny formidling af stoffet. Udstillingen skal opstilles i omvendt kronologi, så man begynder med vore dages mediebillerede. Projektet får støtte, fordi der er tale om en markant formidling af industrihistorien, og fordi det henvender sig til børn og unge. (1.500.000 kr.)

Industrimuseet, Horsens

Industrimuseet satser på forskning og formidling af industrihistorien fra produktion til viden over 150 år. I første omgang er der søgt om støtte til forskning i industriens virksomheder gennem de sidste 150 år. Projektet rammer præcist i disse års satsningsområde. (1.500.000 kr.)

Kroppedal

I samarbejde med COOP (det tidligere FDB) vil museet formidle virksomhedens identitet, virke og kompleksitet. Til en udstilling i IndustriKulturens År 2007

vil man udvikle nye visuelle og auditive muligheder, så genstandene indgår i anderledes spektakulære sammenhænge. Genstande, herunder FDB-møbler og cirkelkaffedåser, skal sammenflettes med lyd og film, så udstillingen får nye dybder. Projektet kan være modelskabende for museernes samarbejde med industrivirksomheder om formidling. (100.000 kr.)

Museet for Holbæk og Omegn

Museet vil sammen med Holbæk Amts Venstreblad undersøge og formidle historien om hverdagslivet på den lokale avis gennem 100 år. I forbindelse med projektet vil man afprøve en formidlingsform, hvor museum og avis samarbejder via forskellige teknikker og i mange lokalområder i form af "rullende redaktion og rullende museum", hvor man er ude i landskabet for at tage identitetstemperaturen på lokaliteter i Nordvestsjælland. Desuden skal udstillingen indgå i samarbejde med skolerne. Projektet er et nyskabende samarbejde mellem erhverv og kultur med fokus på industrisamfundet og særlig formidling til børn og unge. (140.000 kr.)

Børn og unge

Museet for Samtidskunst

Udstillingen INTERAKTION undersøger og udvikler nye formidlingsstrategier og -metoder i mødet med interaktive mediekunstværker og børn og unge. Projektet får støtte, fordi det især vil udvikle ny formidling af kunst til børn og unge. (90.000 kr.)

Ringsted Museum

Den fysiske kulturarv skal være en del af folkeskolens historieundervisning og samarbejdet mellem skole og museum skal styrkes i det web-baserede undervisningsprojekt med titlen "Kulturhistorier for elever i 4.-9. klasse". (120.000 kr.)

Odense Bys Museer

Museet vil udvikle et digitalt bykort, så børn og unge let kan finde frem til den lokale kulturarv eller blot gå en interessant byvandring derhjemme på skærmen. Man skal også kunne klikke på temaer, hvorefter kortet viser de lokaliteter, der er relevante. Projektet

støttes, fordi det vil give børn og unge en indgang til kulturarven, som er deres, nemlig på internettet. (105.000 kr.)

Vejle Museum

De 9-13-årige i Vejle skal have en særlig interaktiv hjemmeside, der kan give dem et indblik i Vejles historie i perioden 1850-1920. Den skal bygges op omkring en figur, en netdetektiv, der leder den unge på sporet af en anden figur, frk. Hviid, der fortæller om Vejle. Generelle historiske pointer skal kunne opleves gennem den lokale historie, ikke kun byens historie, men også byens erhvervslivs historie. (96.000 kr.)

Skjern-Egvad Museum

Børn og økomuseum - nu og i fremtiden hedder projektet, der vil rumme børnehjemmeside og tværfaglige undervisningstilbud. Igennem en lang årække har museet udviklet økomuseet i en tyndt befolket egn med stor succes, hvad angår formidlingen til såvel voksne som børn og unge. (300.000 kr.)

Kvindemuseet

Museet bliver udvidet med nyt udstillingsområde og ønsker at sætte markant på formidling af barndommens historie - både pigernes og drengenes. Projektet får støtte til udstilling med temaformidling gennem genstande samt til it-formidling og tilgængelighed. (240.000 kr.)

Nyborg og Omegns Museer

Museet vil genåbne og formidle en samling af gipsskulpturer af billedhuggeren Carl Aarsleff. Man vil forsøge at udstille værkerne i samme ånd, som prægede den oprindelige udstilling. (147.000 kr.)

Langelands Museum

Til sommer vil man kunne opleve Det Sydfynske Øhav ved at blive sejlet rundt i det gamle træskib M/S Mjølner, en pakkebåd, som museet købte i 1990 og satte i stand. (96.000 kr.)

Hjerl Hedes Frilandsmuseum

Museet har i en lang årække arbejdet med levendegørelse og formidling af menneskets udnyttelse af landskabet. Museet ønsker at udvide denne aktivitet til flere uger om året. (800.000 kr.)

Sundorphs Hus fik nye sandsten

Facaden på en af Københavns mest markante klassicistiske bygninger, Sundorphs Hus, har gennemgået en omfattende restaurering. Kulturarvsstyrelsen har støttet med 545.000 kr.

Sundorphs Hus, der ligger på hjørnet af Ved Stranden og Boldhusgade lige over for Christiansborg, er opført i 1796-97 af enken efter den velhavende købmand Sundorph. Huset er rigt udsmykket med bornholmsk Nexø-sandsten: Døre og vinduer er indrammet af udhugne sandsten, sålbænkene under de fleste af vinduerne er af sandsten, og hele vejen rundt adskiller en karakteristisk sandstensgesims stuen og 1. sal. Desuden er husets sokkel og de to udvendige trapper udført i sandsten.

En del af sandstensudsmykningen på Sundorphs Hus var i så dårlig stand, at det var nødvendigt at udskifte de smuldrende sten med nye. Resten af udsmykningen, bl.a. den gennemgående gesims, er blevet behandlet med kalkvand og kan forhåbentlig holde mange år endnu.

Ud over arbejdet med husets sandstensudsmykning er det afskallede murværk blevet rensset forsigtigt af, skader er udbedret, fuger fornyet, og gamle reparationer med forkerte materialer er blevet fjernet. Fugerne er trukket og glittet glat med stenene for at skjule afskalninger på murstenene dog sådan, at murstensforbandet stadig står synligt. Derefter er fugerne brændt med et fugejern. Hoveddøren, der var noget medtaget, er gået efter af en snedker og malet med oliemaling. Til sidst er huset behandlet med farvet kalkvand i oxydrød, så det nu står som et smukt eksempel i gadebilledet på klassicistisk bygningskunst.

Fredning ophæves i Kalundborg

Et toetages byhus på Kordilgade, den centrale gågade i Kalundborg, får nu fredningen ophævet, fordi det er bygget for meget om indvendigt og udvendigt.

Huset er opført før år 1700, men ombygget flere gange siden. Den oprindelige facade i bindingsværk er ikke længere synlig – den blev på et tidligt tidspunkt pudset over og er i dag malet gul. I stueetagen er der indrettet en tøjbutik med indgangsdør af glas og store, moderne ruder. Oprindeligt havde 1. salen 12 tætsiddende vinduer mod gaden, men de er erstattet af brede trefagsvinduer. Det røde tegltag brydes af en stor, bred kvist, som er bygget på i 1800-tallet.

På husets bagside har der været en svalegang, men den er muret til. Også indvendigt er der foretaget store ombygninger. I butikken er alle skillevægge således fjernet, og der er lagt nyt gulv. På 1. sal, har man til gengæld flyttet flere skillevægge, forsænket lofterne og installeret køkken i

den tidligere svalegang.

Forhuset og den brostensbelagte gård blev fredet i 1986. Forslaget om at ophæve fredningen har været drøftet i Det Særlige Bygningssyn, som deler Kulturarvsstyrelsens opfattelse. Bygningssynet mener ikke, "at en retablering af huset vil være meningsfuld i den konkrete sag, idet en genskabelse vil medføre en meget stor materialeudskiftning". Indtil den 8. juni 2005 er forslaget i offentlig høring.

Børn får eget atlas

"Børnenes Kommuneatlas" over Gentofte Kulturarvsstyrelsen har bevilget 700.000 kr. til et udviklingsprojekt i Gentofte om formidling af den lokale kulturarv for børn. "Alle børn har en kulturarv" er overskriften, og udgangspunktet er det nye kommuneatlas for Gentofte, som udkom i januar.

"Børnenes Kommuneatlas" i internetudgave retter sig i første omgang mod børn i 3.-5. klasse, som her får mulighed for at opleve den lokale historie på nye, spændende måder. Børnene skal både præsenteres for den professionelle fortolkning af kulturarven og have lejlighed til at fortælle deres egne historier om lokalområdet.

Hjemmesiden bygges op omkring 14 udvalgte kulturmiljøer i kommunen (f.eks. en gammel landsby, en nyere bydel, en kirkegård eller et slot), og her vil billeder og andet digitaliseret materiale fra "de voksnes" kommuneatlas blive benyttet. De 14 historier bindes sammen med personhistorier (f.eks. om forfatteren Dan Turéll, arkitekten Arne Jacobsen, et kongebarn eller en autentisk fæstebonde) og temafortællinger.

Der bliver turforslag, som kan give børnene lyst til at opleve kulturarven forskellige steder i Gentofte, undervisningsmateriale, der kan bruges i skolen, samt spil eller quiz.

Gentofte Kommune og Kroppedal, Museum for Astronomi, Nyere Tid, Arkæologi, der står bag projektet, men også Øregaard Museum og Lokalhistorisk Arkiv bidrager aktivt. Gentofte-projektet skal udvikle nye modeller inden for formidling af lokal kulturarv for børn, og det er et vigtigt element, at disse erfaringer kan bruges ved fremtidige projekter andre steder i landet. Der bliver endvidere tilknyttet en forsker, som skal sikre, at den nyeste viden om børnekultur bliver inddraget.

Børnenes Kommuneatlas ventes at være klar på internettet i foråret 2006.

Aviser om kulturarv

Politiken og Gyldendal har netop udsendt to undervisningsaviser om kulturarv beregnet for eleverne i folkeskolen. Aviserne er blevet til i et samarbejde med Kulturarvsstyrelsen.

Aviserne har informationer om kulturarven skrevet af både journalister og fagfolk, og de er illustreret med fotografier, tegninger og figurer. Børn og unge kan komme med arkæologerne på arbejde, dykke ned til havets skatte, se det hele lidt fra oven, gå på historisk bytur, blive inviteret ind i et fredet hus, en nedlagt fabrik, på et museum og meget mere.

Der er udarbejdet to undervisningsaviser: Den ene, som hedder "Gamle dage", er målrettet til 4.-6. klasse. Den anden for 7.-10. klasse hedder "Kulturarv". I tilknytning til aviserne er der opgaver, litteraturhenvisninger, illustrationer og links på www.undervisningsavisen.dk.

Undervisningsaviserne er en del af optakten til "Historiens Dag", som kulturminister Brian Mikkelsen har taget initiativ til. Den finder sted 22. maj 2005.

Hjemmeside til Historiens Dag

På Kulturarvsstyrelsens hjemmeside er Historiens Dag 2005 klar til at byde velkommen til arrangører og presse. Siderne er åbne for alle, men henvender sig specielt til de mange, der vil være med til at gøre søndag den 22. maj til en begivenhedsrig dag for hele familien. Ved at klikke ind på Historiens Dag 2005 kan man finde gode idéer, praktiske oplysninger, materialer og meget mere. Det er også her, de kommende arrangører af den historiske skattejagt skal tilmelde sig. Adressen er: www.kuas.dk/kulturarv/historiensdag/index.jsp

Kulturarvsstyrelsens direktør, Steen Hvass: "Vi er meget glade for, at der nu foreligger et særdeles spændende undervisningsmateriale om kulturarven. Formålet med undervisningsaviserne er få styrket interessen for at inddrage kulturarven i undervisningen. Med aviserne har vi ønsket at give børn og unge en introduktion til, hvad kulturarven i Danmark er, hvad den fortæller, hvilke værdier den har, samt hvordan kulturarven udvikles og bevares. Vi vil prøve at gøre børn og unge opmærksomme på de historier, de omgives af og færdes i til daglig. Vi håber derfor med aviserne at kunne bidrage til at styrke børns og unges interesse for kulturarven – især den lokale."

Læs mere på www.undervisningsavisen.dk, hvor aviserne, opgaverne mv. også ligger gratis til gennemsyn. Aviserne sælges i klassesæt a 30 stk., pris: 450 kr., og det er Politiken og Gyldendal, der står for distributionen.

I begyndelsen af april åbner Kulturarvsstyrelsen en elektronisk arrangementskalender på hjemmesiden. Her kan børn og deres forældre via et danmarkskort finde frem til de enkelte arrangementer den 22. maj.

Kulturarvsstyrelsen ønsker alle arrangører god fornøjelse med forberedelserne af Historiens Dag! Er der spørgsmål, så ring eller skriv til projektkoordinator Gitte Lildholdt, tlf. 72265113, e-mail gli@kuas.dk.

Komite vurderer historier

Når Historiens Dag 2005 løber af stabelen søndag den 22. maj bliver det med et væld af arrangementer over hele landet – ude i historien. Alle arrangører kan samtidig deltage i en konkurrence om at lave det bedste arrangement og vinde et gavekort på 15.000 kr. til Danske Kroer & Hoteller. Bedømmelseskomitéen, der skal kåre det vindende arrangement, består af:

Lene Floris, museumsleder og formand for den nystiftede "Organisationen Danske Museer", Birthe Iuel, Formand for Bygnings Frednings Foreningen, Bernard Eric Jensen, lektor ved Danmarks Pædagogiske Universitet, Anja Philip, cand. scient. og studievært på DR2-programmet "Viden Om", Danmarks Radio.

Det er dermed lykkedes at sammensætte en bedømmelseskomité med både faglig, pædagogisk og formidlingsmæssig ekspertise.

På Historiens Dags hjemmeside kan de kommende arrangører læse, hvad de skal gøre for at være med i konkurrencen.

I bedømmelsen af arrangementerne vil der blive lagt vægt på fornyelse i formidlingsformen, og på at arrangementet viser bredden i kulturarven – et helhedssyn på vores kulturarv.

Yderligere oplysninger: Projektkoordinator Gitte Lildholdt, tlf. 72 26 51 13, e-mail gli@kuas.dk.